

"El meu cor ha deixat de ser literari"

Entre els milers de persones que han rebut un cor trasplantat hi ha l'escriptora Maria Antònia Oliver, que va ser operada l'estiu passat. En plena i positiva recuperació, explica que plasmarà l'experiència en una novel·la.

Tot i la seva complexitat, avui un trasplantament de cor no sembla una operació estranya. Però, quan et toca a tu mateix, com hi reacciones?

—No sé què ha passat a l'altra gent, però quan m'ho van dir, em vaig quedar com si m'haguessin pegat una maçada. Vaig quedar freda i em vaig posar a plorar, perquè pensava que ja no em quedava vida. L'endemà ja ho havia assumit i no m'he tornat a deprimir així. De primer jo pensava que s'havia acabat la vida, però estava equivocada, perquè la vida s'hauria acabat sense el trasplantament. Però tampoc no he pensat gaire en la mort. No he tingut mai la sensació ni el pensament racional que m'hagués de morir, tret d'aquests moments de depressió del principi.

—Recorda la seva reacció quan fa trenta anys es va anunciar el primer trasplantament de cor?

—Recordo mot bé el doctor Barnard, perquè se'n va fer molta propaganda. Recordo que quan digueren que havia fet un trasplantament de cor, jo no entenia com es podia fer ni la importància que s'hi donava. I mai no m'hauria pensat que trenta anys després em tocaria, a mi. Ho veia com l'anada a la Lluna, com un experiment així.

—Ha llegit textos divulgatius sobre el tema?

—No gaires. Els textos divulgatius m'interessen, però sobre trasplantaments no n'he llegits gaires. Sé que m'han trasplantat el cor, però m'estimo més de no pensar-hi. Jo no sento que m'hagin trasplantat, no noto una cosa estranya dins meu. Patia per si ho notaria. I no ho notes, no notes res d'estrany dintre teu. Potser hi ha gent que sí, però en tot cas és una cosa psicològica.

—Per a una escriptora el cor deu tenir un significat especial. Què ha canviat en aquesta visió?

—Des que em varen dir que l'única solució per a mi era el trasplantament, el cor va deixar de ser literari, absolutament. El cor era una bomba que, a mi, no em funcionava i me l'havien de canviar. I vaig deixar de parlar com parlava: ja no aprenia les coses de cor, abans podia dir "T'estimo amb tot el cor", però ara dic "T'estimo amb tot el cap", encara que no quedi tan bé. I suposo que això influeix en la te-

RICARD CUGAT

"Ara, a casa no hi tinc cap ornament amb forma de cor i, si tenia un cor petit de penjar al coll, l'he donat. Per mi només és una bomba i, és més, allò que diu el doctor Manito: és un bistec. En això no sóc gens romàntica."

va manera de ser, perquè les paraules hi influeixen. Ara, a casa no hi tinc cap ornament amb forma de cor i, si tenia un cor petit de penjar al coll, l'he donat. Per mi només és una bomba i, és més, allò que diu el doctor Manito: és un bistec. En això no sóc gens romàntica.

—Per a la majoria de la gent el cor té un sentit especial...

—Jo explico a tothom que els sentiments, les sensacions, tot, són al cap. El cor pot batejar més ràpid si veus una persona que t'agrada, però això ve del cap. El cor bateja més perquè el cap, és a dir, el cervell, bateja més. També et pot agafar mal d'estómac perquè t'espanta una cosa, però no és a l'estómac on hi ha els sentiments d'espant, és al cervell. El cor és

"Després de l'operació, quan em vaig despertar, no vaig saber qui era. No solament on era o què m'havien fet, sinó qui era, no tenia identitat. Va ser la sensació més desagradable que he sentit mai."

igual que el fetge o la melsa. Abans també ho tenia clar, però no ho havia verbalitzat tant com ara.

—*Quan va decidir de fer-ne una novel·la?*

—Quan vaig tenir l'embòlia fa nou anys, vaig decidir, sense verbalitzar-ho, que no en parlaria. I vaig trigar cinc anys a escriure res sobre la malaltia. En canvi, del meu trasplantament, des del primer moment vaig veure que en faria una novel·la. No sé per què, potser perquè un trasplantament és més important que una fibril·lació. I perquè ha estat, no pas tornar a néixer, sinó aprendre a tornar a viure amb uns elements que la malaltia t'havia fet oblidar: poder caminar dues hores seguides, poder pensar més ràpid i molt més clar que abans... Però la novel·la no l'escric jo, l'escriu la detectiva Lònia Guiu, que és molt viva i em fa dir coses que jo no diria.

—*I què es pot novel·lar sobre un trasplantament de cor?*

—Tot. Des de les proves que et fan, que és la pèrdua absoluta de la teva intimitat física i psíquica, amb tantes proves en tan poc temps, que et miren de dalt a baix, per dins i per fora. Jo penso explicar les coses bones i les dolentes. Les meves, no les de tothom, perquè cada persona és un món.

—*Alguna experiència especialment remarcable?*

—Després de l'operació, quan em vaig despertar, no vaig saber qui era. No solament on era o què m'havien fet, sinó qui era, no tenia identitat. Va ser la sensació més desagradable que he sentit mai. I després vaig somiar Mart per dins, com si fos dintre el planeta i veiés un paisatge preciós. Potser era perquè havia mirat moltes imatges de Mart per Internet.

—*I sobre el donant o la donant?*

—No vull saber qui és el donant, i ho torno a dir ara. Em penso que una donació és massa important per a personalitzar-la. I perquè, si sabés qui és, pensaria tot el temps en aquella persona. I trobo que això seria dolent. No he pensat en una persona concreta. Estic molt agraïda a la persona que va fer la donació o a la seva família. Però no vull saber qui és, si era home o dona, blanc o negre, ni quina religió tenia.

—*Hi haurà elements de misteri a la novel·la?*

—La meua novel·la no serà policíaca, encara que hi hagi la Lònia Guiu. Volia posar-hi alguna cosa policíaca, però després vaig pensar que un trasplantament és prou important per a no desviar el pensament de la gent amb un altra cosa. També havia pensat a referir-me al tràfic d'òrgans, però els metges em varen dir que aquí no n'hi havia, que tot era ben regulat i controlat. La detectiva es limitarà a explicar les coses que ha vist o que jo li he dit.

—*Coneix cap obra de trasplantaments de cor?*

—El doctor Reventós em va dir que n'hi havia una, *The Operation*, feta als Estats Units fa uns quinze anys. Es tracta d'un trasplantat que explica la seva experiència i les de més gent. Però, d'escriptors professionals, n'hi deu haver molt pocs que hagin estat trasplantats (*Riu*).

—*I per què no apareixen més temes científics o mèdics en les novel·les, com al segle XIX?*

—Suposo que perquè ara la ciència va massa avançada i hi ha massa coses perquè els escriptors ens puguem concentrar en una de sola. El segle XIX molts autors feien referència a la frenologia per expressar un caràcter. Ara caldria fer referència a moltes coses. No sé si és això.

—*Potser hi ha més allunyament entre les cultures?*

—Abans érem més a prop. Amb l'especialització cada vegada ens trobem més allunyats. I els escriptors no ens hauríem d'allunyar tant. Però abans per escriure sobre ciència se'n podien saber un parell de coses, i ara caldria saber-ne cinquanta. Però és veritat que estem molt distanciats.

—*El tercer trasplantament de cor—el segon de Barnard—es va fer a Sud-àfrica, en ple apartheid. Curiosament, el cor que va rebre Blauberg provenia d'un mestís. Què li suggereix la història?*

—Es preciós, és un fet preciós. I si a més a més aquest senyor, que no ho sé, era racista, encara més. A mi, tant em seria, però rebre el cor d'un mestís a la Sud-àfrica de l'*apartheid* és perfecte.

"No vull saber qui és el meu donant. Penso que una donació és massa important per a personalitzar-la. Si sabés qui és, pensaria tot el temps en aquella persona. I trobo que això no seria bo. Li estic molt agraïda, però no vull saber qui és."

Xavier Duran